

Vincent

Byl den jako každý jiný. Na obloze bylo sice zataženo a foukal svěží vítr, ale vzduch byl ještě příjemně teplý, jak tomu na konci září bývá. Vincent vstal ráno v sedm a ještě před snídaní si vyčistil zuby. Byl pátek. Ve pátek si Vincent čistí zuby vždy před snídaní. Každý pátek totiž na škole probíhají snídaňové kontroly, tak si nesmí zuby čistit po snídani, aby bylo poznat, co ráno jedl. V pátky je vlastně úplně zakázáno čistit si zuby, ale Vincent si je přesto tajně čistí. Na snídani si dal jablko a několik sušených meruněk. Nebylo by vhodné jíst něco jiného než ovoce. Bylo to proti řádu a na kontrole by to poznali. Hrozilo by mu vyloučení ze školy a možná i veřejné práce. A veřejné práce znamenaly v té době téměř jistou smrt. Kdo se provinil byť jen málo proti řádu, musel se jich účastnit. Říkali tomu služba škole, služba nám všem. Nikdo nevěděl, co to je, ale ten, kdo v té době na škole ještě myslel, si dal rychle dohromady, že ti, kteří na veřejné práce odešli, se už nikdy nevrátili. Bohužel takových, kteří mysleli, bylo málo. A samozřejmě o nich nikdo nevěděl. Patřil mezi ně i Vincent. Proto si toho rána dal jenom ovoce a zapil je pomerančovým džusem.

Kolem půl osmé se vydal na cestu. Do školy to měl asi dvacet minut pomalou chůzí, a proto si mohl dovolit pokaždé přečíst titulky novin, které visely v malém krámku na rohu Mírové a Veleslavínové. Toho dne ho zaujala zpráva deníku „Opava sobě!“ „Vedení Mendelova gymnázia vydalo ohlédnutí za minulým školním rokem!“ Vincent vytáhl z kapsy peněženku. Měl v ní akorát tolik, aby si mohl koupit jeden výtisk. Dlouho se ohlížel kolem, a když viděl, že nikdo nejde, rychle si noviny vzal a dal si je do batohu. Kdyby ho někdo, viděl, jak si je kupuje nebo jak je čte, bylo by to podezřelé. V té době si nikdo tak mladý jako on noviny nekupoval, a už vůbec ne gymnazista. Gymnazisté byli považováni za ty nejhorší a nejhloupější, psát jich uměla jen hrstka, číst už téměř nikdo. Vincent znal jedno místo, kde nikdo nechodí. Byla to malá ulička mezi nádražím a supermarketem, který stál naproti gymnázia. Měl ještě asi deset minut čas, tak si chtěl noviny přečíst. Stejně by je nemohl donést do školy. Každý den jim totiž při vstupu do školy kontrolovali batohy.

Vedení Mendelova gymnázia vydalo ohlédnutí za minulým školním rokem!

„Minulý školní rok byl opět provázen úspěchy našich žáků ve všech myslitelných oblastech. Dařilo se nám ve sportu, humanitních i přírodních vědách, sklízeli jsme úspěchy jak v hudbě, tak na poli výtvarném,“ hodnotí uplynulý rok tisková mluvčí Mendelova gymnázia, zasloužilá pracovnice, paní Anna Pavlicová. „Opět jsme dobyli první příčku v Moravskoslezském kraji!“ dodává.

Mendelovo gymnázium se na předních příčkách umísťuje již několik let. Jednoznačně k tomu přispívá výtečný pedagogický sbor, který je složen ze samých zasloužilých pracovníků v oboru školství. Sám Velitel Ústavu pro gymnazijní vzdělávání a speciální pedagogiku, armádní generál, docent Karel Kolomazník, má gymnázium velice rád a jak sám v několika rozhovorech přiznal, na gymnázium se vždy rád vrací. Ředitel gymnázia, také mnohokrát oceněný pracovník, pan plukovník Josef Trávníček, mimochodem letitý přítel generála Kolomazníka, v rozhovoru pro náš tisk uvedl: „Jsem velmi hrdý na naše pilné studenty. Na škole panuje naprostá kázeň a pořádek, studenti sami mají zájem o vzdělání, dokonce prosí naše kantory, aby učili i o přestávkách. Jsou to opravdu pilní žáci. Je s nimi radost spolupracovat. Jsou bystří a soutěživí, proto se jim snažíme zprostředkovat co nejvíce příležitostí, kde by své znalosti mohli projevit naplno. Doufám, že jim elán vydrží i do příštích let, a i když všichni víme, že s gymnáziem z nich nikdy nebudou pracovití dělníci, tak si myslím, že by měli dostat šanci projevit se i v hůře hodnocených zaměstnáních, jako jsou například lékaři nebo právníci. Držme jim palce a doufejme, že stejně jak vyhrávají soutěže dnes, budou vyhrávat i v pozdějším pracovním životě.“

Minulý školní rok přinesl Mendelově gymnázium řadu ocenění. Škola byla odměněna Řádem zeleného praporu za ekologickou činnost. Jeho žáci vysadili v okolí gymnázia 12 stromků a po celý rok uklízeli pouliční odpad. Dále bylo gymnázium také uděleno vyznamenání prezidenta republiky, cenu pro učitele roku získala zasloužilá pracovnice, major Lukrécie Tomanovská, školní jídelně byla udělen odznak práce a medaile za nejlepší sekanou roku. V neposlední řadě musíme jmenovat ocenění, které škola dostává pravidelně již několik desetiletí, a to Řád generála Kolomazníka za začleňování mentálně retardovaných do klasických tříd.

Škola vynaložila nemalé finanční prostředky do rekonstrukce budovy a vybavování tříd moderním nábytkem a nejnovějšími technologiemi. Byl rekonstruován vchod pro zaměstnance, staré dveře byly nahrazeny novými, které obsahují nejmodernější zabezpečovací zařízení. Dvakrát oceněná školní jídelna dostala nové zázemí pro kuchařky, podlahy v zázemí zasloužilých uklízeček (jedna z nich mimochodem oceněna za nejčistší lavice století) byly nově zrekonstruovány a ředitelna byla vybavena novým nábytkem ve stylu nejnovější pařížské módy.

Ano, to pro ně bylo přesně typické. Články tohoto typu byly stejné každý rok. Všechno se povedlo, všichni dostali ocenění, všechno je nové. Články o gymnáziích všeobecně nikoho příliš nezajímaly, a když už je někdo četl, tak jenom povrchně, a nikdo si nevšiml toho, že vlastně všechno jde jen pro zaměstnance a o na začátku zmiňované studenty se nikdo nezajímá. Nová ředitelna, vchod pro zaměstnance, podlahy uklízeček. Kde jsou nové lavice pro žáky, které by mohla zasloužitá pracovnice, oceněná uklízečka uklízet? Ty, co jsou tam teď, jsou už tak odrbané a popsané propiskami, že i kdyby je leštila týden, neleskly by se ani náhodou. Ta soutěžní lavice byla pravděpodobně nová, koupená speciálně pro účely soutěže. Teď nejspíš leží někde ve sklepě a čeká na svou další příležitost.

Vincenta to nijak zvlášť nepřekvapilo. Už měl jenom pět minut, tak rychle schoval noviny do křoví, zkontroloval dech, jestli není náhodou cítit zubní pasta, a vydal se směrem ke vchodu pro žáky. U vstupu ho zastavila kontrola. Dva vojáci mu prohledali batoh a dali mu dýchnout do speciálního přístroje, který zjistil, co měl ráno k jídlu. Prošel. O rok mladší dívka, která šla přímo za Vincentem, už takové štěstí neměla. „Sýr, jedla jste sýr!!!!“ křičel jeden z vojáků, zatímco druhý už vysílačkou volal vedení školy. „Tohle je neslýchané. Taková drzost. Doufám, že si uvědomujete, jaké to bude mít důsledky!“ Dívka mlčela. „Pane řediteli, pane řediteli, máme tady porušení odstavce 6,“ volal voják vzrušeně. „No to snad ne! Kdo se...,“ ředitel byl vzteky bez sebe. Vincent scény přihlížel z konce chodby. Mezitím se u dveří utvořila dlouhá řada. Všichni se dívali a s napětím očekávali, co se bude dít. Po chvíli dohadování ve dveřích odvedl voják dívku do ředitelny. Scénka skončila. Všechno se pomalu dostalo do normálu. Vincent odešel do své třídy a na dívku po zbytek dne nepomyslel.

Znovu si na ni vzpomněl, až když se vracel domů. Napadlo jej, že nikdy nepřemýšlel nad tím, proč vlastně ty kontroly každý pátek probíhají. Došlo mu, že se jako všichni ostatní stejně přizpůsobí a dá si ráno ovoce místo sýra, na který má stejně většinou chuť. Byl jako oni. Tupý gymnazista, který plní rozkazy všech, aniž by přemýšlel nad tím, proč ty rozkazy vlastně dostává. Ale on takový nechtěl být. On byl jiný. Byl sice na gymnáziu, protože jeho rodiče neměli ten pravý původ, ale duchem byl někde jinde. Rozhodl se, že bude trochu pátrat. Začal u svých rodičů. Z vyprávění věděl, že když chodili oni ještě do školy, bylo jedno, kdo co snídal. „Lepší je se nezajímat, věř nám, synku...“ odpověděl mu, ostatně jako vždy, tatínek. U maminky o moc líp nepochodil. Ta s ním už prohodila víc než jednu větu, ale bohužel patřila k těm typickým gymnazistům, tak, jak je tehdejší společnost brala. Vincent ji měl sice rád, uměla výborně vařit a člověk si s ní mohl skvěle popovídat, ale o něčem přemýšlet, to po ní nikdo nemohl chtít. Ona byla výplodem tehdejšího vzdělávacího systému. Možná, že kdyby se narodila v jiné době, třeba v takové, v jaké žijeme dnes my, mohla by mít šanci se v životě uplatnit jinak, než jako žena v domácnosti a manželka společností opovrhovaného inženýra. Inženýři byli považováni za naprostou spodinu. Jediný, kdo za něco stál, byli dělníci nebo důstojníci v armádě. Armáda ovládala všechny důležité úřady, školy, vlastnila zdroje pitné vody, patřila jí téměř veškerá půda v zemi, mohla si dovolit vše. Její oporou bylo dělnictvo. Už před vstupem na základní školu bylo rozhodnuto, jestli dítě bude dělník, voják nebo T.O.P. (ten ostatní plebs). Rozhodovala při tom celá řada faktorů. Především to byl rodinný původ, ten byl u Vincenta nejvíc rozhodující. Potom rozhodovala také fyzická kondice, výška, váha. Zájmy dítěte byly na posledním místě. Ti nejmenší, nejhubenější, s nejhorším původem pak byli posláni na gymnázium. Mezi dělníky se jim říkalo „školy hrůzy.“ Často tam totiž chodily děti s různým druhem postižení, slepé, hluché, tělesně postižené nebo mentálně retardované. V takové společnosti se pak z těch „normálních“ stávali vyšinití jedinci nebo se jim naprosto vytratilo vlastní uvažování a stali se tím tupým manipulovatelným davem. Odolala vždycky jenom hrstka, která se za ten tupý dav sice vydávala, ale v nitru si zachovala alespoň zbytky samostatného myšlení. Bylo jich však tak málo a navzájem o sobě nevěděli, takže nemohli nic dělat. Vincent byl jedním z nich. Věděl, že nic nezmění, ale chtěl aspoň vědět, jak svět kolem něj funguje. Proto, když nepochodil doma, rozhodl se navštívit svého dědečka, který bydlel na jižní Moravě.

K dědečkovi nejezdil Vincent s rodiči často. Setkávali se spolu většinou jenom o Vánocích a párkrát byl u něj o prázdninách. Dědeček bydlel v malém domku na okraji vesnice. Nevedla k němu ani pořádná cesta. Ten domek mu byl přiřazen, když odcházel do důchodu. I když jej Vincent moc neznal, jednou se mu dědeček svěřil, že vede tajný spolek, kde se schází ti poslední kriticky myslící. Pro do něj Vincent vkládal takové naděje. Byla sobota a tak si Vincent opatřil výjezdní povolení a vyrazil na cestu. K dědečkovi dorazil kolem poledne. Dědeček si zrovna vařil oběd. Naštěstí, v domnění, že si nechá ještě jednu porci na neděli, uvařil jídla víc, takže si mohl dát i Vincent. Po obědě si dědeček uvařil kávu jako vždy. Vincent už si dlouho v hlavě formuloval, jak by se nejlépe dědečka zeptal, ale nějak mu to nemyslelo. Dědeček ale vytušil, o co jde.

„Tys nepřišel jenom tak, že?“ zeptal se Vincenta.

„Vlastně mi vrtá hlavou jedna věc, na kterou bys mi možná mohl odpovědět,“ začal Vincent nejistě.

„Něco ve škole?“

„Jo, jde o školu. Včera jsme měli zase snídaňové kontroly. Uvědomil jsem si, že nám nikdo neřekl, proč vlastně probíhají. Proč je tak důležité zrovna v pátky jíst ovoce?“

„No, Vincku, jak bych ti to nejlíp...“ uvažoval dědeček, „Ty kontroly začaly, zrovna když si začal chodit do školy ty. Tehdy v armádě vymysleli nový druh chemické látky, který ovlivňuje lidskou mysl. Bohužel, pro nás spíš bohudík, se tato látka drží jen v ovoci.“

„Ale proč v pátek?“ zeptal se Vincent nechápavě.

„Během týdne není tolik času na to, aby se lidé scházeli s ostatními, aby spolu lidé mluvili a vůbec, aby přemýšleli. Však víš, že nedávno prodloužili pracovní dobu... O víkendu je toho naopak až příliš! Proto se snaží lidské uvažování ovlivnit právě před víkendem.“

„Pořád to nechápu, dědo,“ řekl Vincent, „jak tedy to myšlení ovlivňují?“

„No, nejsem chemik, ale jednoduše to tu mysl oslabuje. Stručně řečeno ti to prostě zabráni myslet...“ odpověděl děda a zdánlivě zvažněl v obličeji.

Vincent zdá se pochopil. Teď už mu bylo jasné, co tím kdo sleduje. Jde o to, aby lidi ovlivnili. Aby proti NIM nic neměli. Zároveň však věděl, že on sám s tím nic neudělá...

Zůstal u dědečka ještě v neděli a pak se zase vypravil domů. Při vjezdu do města jej zastavila kontrola. Vojáci chodili celým vlakem. Vincent zůstal klidný. Kontroly se konaly často. Tentokrát byla ale jiná. Většinou prohledávali cestujícím zavazadla, ptali se na doklady apod. Teď ale nic takového nedělali. Hledali někoho konkrétního. Vincent seděl ve vagónu hned u dveří. Chystal se, že bude muset sundat batoh, který měl položený nahoře nad hlavou. Voják se na něj ale jenom podíval a šel dál. Vincenta to trochu překvapilo, ale nijak se tím dál nezabýval, protože v té době se mohlo stát cokoli. Zase se opřel a díval se dál z okna. Když v tom se voják na druhé straně vagónu začal volat na ostatní. „Mám ji! Mám ji! Pojd'te sem!“ Vincent se vyklonil do uličky a uviděl tu dívku, kterou zadrželi při prohlídce ve škole. Když do vlaku nastupoval, vůbec si jí nevšiml. Voják ji vyvedl ven na nástupiště. Tam ji převzali muži v oblecích. Vincent je nikdy předtím neviděl. Byli asi z ÚSP (ústav pro speciální pedagogiku). Naložili tu dívku do auta a odjeli. Vojáci pak otevřeli dveře vlaku a cestující mohli vystoupit. Vincent zamířil hned domů. Bylo už pozdě a neměl ještě udělané domácí úkoly.

V pondělí vyrazil Vincent do školy zase o něco dřív. Chtěl si ještě po cestě přečíst titulky novin. Jako obvykle se staval v té malé trafice na rohu. Byl tam nějaký nový plátek – „ARMA+“. Na titulní straně bylo velkým písmem napsáno: „Buňka nebezpečných agentů zneškodněna v Opavě.“ Podtitulek viděl jen napůl. Byl na stojanu zakrytý jinými novinami. Vincent přečetl jen „Mendelovo gymnázium zase be...“ Tohle ho zaujalo samozřejmě nejvíc. Ihned si chtěl ty noviny koupit. Řekl si o ně prodavači, ten po něm ale chtěl průkaz. Tyhle noviny se prý prodávají až od jednadvaceti. Tak si Vincent koupil jenom výtisk Opavy sobě. Psali tam o přejmenování gymnázia po generálu Kolomazníkovi. Prý se měl název změnit do dvou týdnů. To ale Vincenta tak nezajímalo, tak odhodil noviny jako vždy do keříku a vydal se do školy. Ve škole fungovalo všechno jako normálně. Na konci vyučování už Vincent na titulek z rána úplně zapomněl. Celý týden proběhl normálně. Jenže pak přišel pátek. Den ústních kontrol. Ráno si Vincent vyčistil zuby jako minulý týden. Maminka mu tentokrát nachystala broskev a banán. Broskev měl normálně rád, ale po tom, co se dozvěděl od dědečka, cítil k ovoci odpor. Strčil proto banán i broskev do batohu a řekl mamince, že si to sní cestou. Maminka souhlasila a tak Vincent vyrazil na cestu. Tehdy to bylo naposled, co jej viděla.